

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 2659/2024
13.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић, Бранке Дражић, Зорице Булајић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Владимир Лазаревић, адвокат из ..., против тужене „ОТП банка Србија“ а.д. Нови Сад, чији је пуномоћник Ђорђе Мркић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Сомбору Гж 1000/23 од 09.11.2023. године, у седници већа одржаној 13.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Сомбору Гж 1000/23 од 09.11.2023. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Сомбору Гж 1000/23 од 09.11.2023. године и пресуда Основног суда у Врбасу, Судска јединица у Кули П 1982/21 од 17.01.2023. године, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснован, тужбени захтев тужиле којим је тражила да се утврди да је ништава одредба члана 7. став 7.1. тачка 1. Уговора о кредиту број ... од ...2011. године, којим је тужилци утврђена обавеза да плати банци на име једнократне накнаде за одобравање кредита 2% од износа кредита, да јој тужена на име стицања без основа исплати износ од 2.000,00 динара са законском затезном каматом од 03.12.2011. године до исплате, као и трошкове парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 61.600,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема отправке ове пресуде.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Сомбору Гж 1000/23 од 09.11.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и потврђена пресуда Основног суда у Врбасу, Судска јединица у Кули П 1982/21 од 17.01.2023. године, којом је усвојен тужбени захтев тужиле и утврђено да је ништава одредба члана 7. став 7.1. тачка 1. Уговора о кредиту број ... од ...2011. године, којим је тужиоцу утврђена обавеза да плати банци на име једнократне накнаде за одобравање кредита 2% од износа кредита, обавезана тужена да тужилци исплати износ од 2.000,00 динара са законском затезном каматом од

03.12.2011. године до исплате, као и трошкове парничног поступка у износу од 45.800,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, применом члана 404. Закона о парничном поступку.

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ...18/20, у даљем тексту: ЗПП), Врховни суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији, ради уједначавања судске праксе, због чега је одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде, на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су 02.12.2011. године, закључиле уговора о кредиту којим је тужилци одобрен кредит у износу од 100.000,00 динара, са роком отплате од 36 месеци и уговореном каматом. Побитаном одредбом члана 7. став 7.1. тачка 1 уговора, уговорена је обавеза корисника кредита да плати банци фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење у износу од 2.000,00 динара, што представља 2,00% од износа одобреног кредита. Пре закључења овог уговора, банка је обрасцем о основним подацима о кредиту од 02.12.2011. године у подацима који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе у тачки 5. навела врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита у укупном износу од 2.000,00 динара. По основу наведене одредбе тужена је од тужилце 02.12.2011. године наплатила наведени износ.

Имајући у виду овако утврђено чињенично стање, нижестепени судови су оценили да је ништава одредба уговора о кредиту којим је предвиђено право тужене банке да од тужилце, као корисника кредита, наплати трошкове одобравања кредита на основу члана 103. Закона о облигационим односима, из разлога што тужена није доказала да је у предуговорној фази тужилца била упозната са врстом и висинам трошкова кредита, односно да је тужилци благовремено доставила понуду које је садржала јасне и недвосмислене податаке о трошковима кредита. Неоверена копија основних података о кредиту, чија је аутентичност оспорена, није подобна да служио као доказ чињенице да је корисник кредита у предуговорној фази информисан о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на њен терет. С обзиром на то, нижестепени судови су сматрали да тужилца има право на враћање новчаног износа наплаћеног по основу ништаве одредбе уговора, на основу члана 104. и 214. ЗОО, са законском затезном каматом од дана стицања, јер је тужена банка несавесни стипцалац.

Врховни суд сматра да је становиште нижетепених судова засновано на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. ЗОО, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. ЗОО, уговором о кредиту банка се обавезује да обвезнику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава на одређено или неодређено време за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066).

Право банке да обрачунава одређене трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закључења уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова.

Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то: Одлуком о начину и поступку спровођења општих услова пословања које банка примењује у односу с клијентима физичким лицима („Службени гласник РС“ број 74/09 која се примењује од 31.10.2009. године) и која је важила у време закључења предметног уговора о кредиту од 29.04.2010. године. Овом Одлуком се прописује јединствени начин обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито на основу кредитних послова, као и ближи услови и начин обавештавања клијената банке (тачка 1. став 1). На основу одредаба тачке 5. ове Одлуке може се закључити да понуда банке која се односи на кредите треба да јасно и недвосмислено садржи следеће податке: врсте и висине, односно распон свих накнада и других трошкова који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе и који падају на терет корисника кредита, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће их банка мењати, начин измене и разлоге за измену (став 11). Наведени подаци треба да буду утврђени и исказани у понуди тако да клијента ниједног тренутка не доведу у заблуду што се тиче било ког елемента тих података (тачка 13. став 2) и достављени клијенту на начин прописан упутством из тачке 19. ове одлуке. Поред тога, по одредби тачке 14. став 2. наведене Одлуке, при закључивању уговора о кредиту банка уз уговор уручује клијенту један примерак плана отплате кредита, као и преглед битних елемената тог кредита који садржи основне податке о кредиту.

Имајући у виду утврђено чињенично стање, тужиља је као корисник кредита закључила уговор о кредиту са туженом дана 02.12.2011. године и као прилог уговора је достављен и образац Основних података о кредиту од 02.12.2011. године. Како је у наведеном обрасцу Основних података о кредиту, који је уручен тужиљи, исказана накнада од 2.000,00 динара, као податак о укупном износу накнада и других трошкова које клијент треба да плати у току одобравања и реализације уговора о кредиту, а који се укључују у обрачун ефективне каматне стопе, то супротно становишту нижестепених судова, у конкретном случају није изостало јасно и потпуно обавештавање корисника кредита пре закључења уговора у складу са у складу са Одлуком о начину и поступку спровођења општих услова пословања које банка примењује у односу с клијентима физичким лицима („Службени гласник РС“ број 74/09). Банка сходно наведеним законским одредбама није била у обавези да исказује структуру ове накнаде, нити од чега се састоји, односно да ли је реч о стварним трошковима који су реални и оправдани. Следом

наведеног, уговорна одредба којом се корисник кредита сагласио да банка приликом исплате кредита задржи 2% од износа одобреног кредита на име трошкова одобравања кредита, није противна основним начелима облигационог права, нити условима и начину обавештавања клијената банке, па како предметна одредба није ништава, тужилац неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. и 214. ЗОО.

На основу изнетог, Врховни суд је преиначио нижестепене пресуде и одбио тужбени захтев као неоснован.

Како је тужена успела у поступку по ревизији, то јој на основу члана 165. став 2. у вези чланова 163. став 2, 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП, припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина накнаде ових трошкова одмерена је према опредељеном захтеву и то за састав два образложена поднеска у износу од по 9.000,00 динара, за заступања на два одржана рочишта по 7.500,00 динара, за састав жалбе 18.000,00 динара и за састав ревизије 18.000,00 динара према важећој АТ и трошак судских такси на ревизију у износу од 3.800,00 динара и одлуку по ревизији у износу од 3.800,00 динара, према важећој АТ и ТТ, све у укупном износу од 61.600,00 динара.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић